

ปริทัศน์สมาคมวิชาชีพ 03 คุณวิญญู เจริญสันติภาพ สมาคมภูมิสถาปนิก ประเทศไทย

สถาปัตยกรรมปริทัศน์ลำดับต่อไป พบกับแนวคิดและทัศนะจากสมาคมวิชาชีพภูมิสถาปัตยกรรมซึ่งมีสภาพการณ์ปฏิบัติวิชาชีพที่แตกต่างจากสถาปัตยกรรมหลัก เพราะในปัจจุบันนักภูมิสถาปัตยกรรมในบ้านเราหลังไหลออกไปทำงานอยู่ในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และถือได้ว่างานภูมิสถาปัตยกรรมในบ้านเรามีอนาคตสดใสทั้งตลาดงานในประเทศและต่างประเทศ อันเนื่องมาจากวิถีชีวิตและภูมิทัศน์วัฒนธรรมอันงดงามของชาวไทย ที่บรรดานักออกแบบของไทยนำไปบูรณาการเข้ากับงานต่างๆ ได้อย่างกลมกลืน เรามาพูดคุยกับตัวแทนของสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย คุณวิญญู เจริญสันติภาพ

ACT : ความคิดเห็นต่อการเข้ามาปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกต่างชาติในประเทศไทย

คุณวิญญู : ทางสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย (TALA) เห็นว่า การเข้ามาของภูมิสถาปนิกต่างชาติเป็นปรากฏการณ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จริงๆ แล้วมีภูมิสถาปนิกต่างชาติจำนวนหนึ่งเข้ามาปฏิบัติวิชาชีพในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้วตั้งแต่ก่อนหน้าจะมีกระแสการเปิดการค้าเสรีเสียด้วยซ้ำ ทางสมาคมฯ จึงมุ่งเน้นในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพของภูมิสถาปนิกของไทยพร้อมๆ กับทำงานร่วมกับสภาสถาปนิกและสถาปนิกในสาขาอื่นๆ ในการออกกฎหมายวิชาชีพต่างๆ เพื่อให้การเข้ามาของสถาปนิกต่างชาติมีระบบ ไม่เอาัดเอาเปรียบภูมิสถาปนิกไทยและมีมาตรฐานเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ วัฒนธรรม และบริบทของประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็หวังให้ภูมิสถาปนิกไทยสามารถพัฒนาตนเองและออกไปปฏิบัติวิชาชีพในต่างประเทศอย่างมีคุณภาพและเคารพในบริบทของภูมิภาคอื่นๆ เช่นกัน

ACT : วิสัยทัศน์ด้านต่างประเทศของสมาคมวิชาชีพ และการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

คุณวิญญู : ทางสมาคมฯ มองว่าเป็นการปรับตัวมากกว่าจะเป็นปัญหา ทั้งจากภูมิสถาปนิกต่างชาติที่เข้ามาเจอแนวทางการพัฒนาโครงการที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของโลกและภูมิสถาปนิกไทยที่ไม่คุ้นเคยกับรูปแบบการทำงานแบบสากล บางอย่างเป็นมาตรฐานที่ยังไม่นิยมปฏิบัติอย่างกว้างขวางในบ้านเรา สมาคมฯ จึงเน้นการประสานงานกับสมาคมวิชาชีพภูมิสถาปนิกนานาชาติ อย่างเช่น International Federation of Landscape Architects (IFLA) อยู่อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้สมาชิกและนิสิตนักศึกษาในสาขาภูมิสถาปัตยกรรมเข้าร่วมประกวดแบบในระดับนานาชาติจนสามารถชนะรางวัลต่างๆ เป็นประจำ มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศเข้ามาให้การบรรยายให้นิสิตนักศึกษาภูมิสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปนิกที่สนใจอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภูมิสถาปนิกโลก ซึ่งได้เคยจัดไปแล้วเมื่อปี 2538 และกำลังจะรับเป็นเจ้าภาพอีกครั้งในปี 2553 ที่จะถึงนี้ด้วย นอกจากนี้ยังร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการจัดงานที่ชวสวนโลกเมื่อปี 2549 ที่ผ่านมากิจกรรมประเภทนี้จะทำให้ภูมิสถาปนิกไทยมีความคุ้นเคยและเป็นที่รู้จักในเวทีนานาชาติซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติวิชาชีพที่ได้มาตรฐานและลดปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะยาว

ACT : การปรับตัวของผู้ปฏิบัติวิชาชีพ ภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นควรเป็นอย่างไร

คุณวิญญู : สมาคมฯ จะเน้นไปในทางการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าจะกีดกัน ทั้งระหว่างผู้ปฏิบัติวิชาชีพสาขาต่างๆกันเอง และระหว่างผู้ปฏิบัติวิชาชีพไทยและต่างชาติ ทางฝั่งไทยสามารถนำความรู้รวมทั้งมาตรฐานวิชาชีพจากต่างชาติมาปรับใช้ในประเทศไทย มีเรื่องจำนวนมากที่เรายังไม่ได้มีความเข้าใจมากพอ อย่างเช่น การออกแบบเพื่อคนพิการ การควบคุมคุณภาพของแบบก่อสร้าง มาตรฐานของงานเอกสารการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างต่างๆ มาตรฐานการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เหล่านี้เป็นประโยชน์ที่เราสามารถได้รับทันที ส่วนผู้ปฏิบัติวิชาชีพต่างชาติก็ต้องเรียนรู้วัฒนธรรม ทศนคติ สังคม กฎหมาย และมาตรฐานทางจรรยาบรรณของไทยเพื่อไม่ให้งานออกแบบที่นำเข้ามาเป็นการรุกรานทางวัฒนธรรม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติวิชาชีพของไทยได้มีโอกาสทำงานร่วมกับต่างชาติอย่างเท่าเทียม รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติวิชาชีพไทย

ได้มีโอกาสออกไปทำงานในบริษัทต่างประเทศ หรือ head quarter ของบริษัทที่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยอย่างเท่าเทียมได้ด้วย

ในอีกทางหนึ่งผู้ปฏิบัติวิชาชีพบ้านเราก็ต้องรู้เท่าทันชั้นเชิงและระบบการประกอบธุรกิจของนานาชาติที่เป็นระบบและซับซ้อนมากกว่าบ้านเรา ทักษะในการวางแผนการตลาดและกลยุทธ์ในทางธุรกิจเพื่อความมั่นคงของกิจการและรับมือสภาวะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบวิชาชีพไทยก็ยังไม่ซ้ำของเท่าในต่างประเทศ ผู้ปฏิบัติวิชาชีพบ้านเราจำนวนมากเอาแต่รอให้ลูกค้าเดินเข้ามาเอง และเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจแต่ละครั้งก็ต้องมีบริษัทล้มหายตายจากไปจำนวนมาก อีกทั้งอุปสรรคในด้านภาษาก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติวิชาชีพของไทยเสียโอกาสในการได้ทำงานในโครงการระดับนานาชาติหรือโครงการที่ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศไทยหลายโครงการ แม้ว่าความสามารถในการออกแบบจะไม่ด้อยกว่าผู้ปฏิบัติวิชาชีพจากต่างประเทศก็ตาม หลายครั้งทำให้ผู้ปฏิบัติวิชาชีพไทยทำได้เพียงแค่พระรองหรือเป็นลูกจ้างให้กับบริษัทออกแบบจากต่างประเทศเท่านั้น

ACT : จุดแข็งของสถาปนิกไทยที่ใช้เป็นประเด็นนำเสนอต่อสังคมนานาชาติและสาธารณะ

คุณวิญญู : สถาบันการศึกษาและบริษัทออกแบบในต่างประเทศที่ได้มีโอกาสสอนและทำงานกับนิสิตนักศึกษาและภูมิสถาปนิกจากประเทศไทยต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันคือ ความสามารถในการออกแบบและมีผลงานเป็นที่ยอมรับต่ออาจารย์และผู้บังคับบัญชา นี่เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยทำให้รุ่นน้อง รุ่นลูก รุ่นหลาน ต่อมาได้รับการยอมรับเข้าศึกษาและทำงานในสถาบันและบริษัทที่มีชื่อเสียงอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่เราต้องพัฒนาต่อจากนั้นคือ การใช้ความสามารถนั้นร่วมกับผู้อื่นในทีม ไม่เก็บไว้เป็นความสามารถเฉพาะตัวอย่างเดียว

สิ่งถัดมาคือ ความละเอียดอ่อนทั้งในแง่ความสามารถเชิงช่าง เชิงศิลป์และปรัชญาแบบตะวันออกที่มีความสุภาพนุ่มนวลเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากชาติตะวันตก ซึ่งเมื่อทำงานออกแบบ คุณลักษณะเหล่านี้ก็จะสะท้อนอยู่ในงานออกแบบ และทัศนคติในการทำงานโดยอัตโนมัติ เพียงแต่เราต้องไม่พยายามไปเลียนแบบต่างชาติจนสูญเสียเอกลักษณ์ที่เราอาจไม่ตระหนักว่าเรามี

**ACT : ประเด็นฝากหรือข้อเสนอแนะสำหรับ
สภาสถาปนิกเรื่องการเปิดเสรีทางวิชาชีพ
สถาปัตยกรรม**

คุณวิญญู : การเปิดเสรีฯ ของประเทศไทยอาจจะมาจากการเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายหรือภาพรวมของประเทศที่ใหญ่กว่าวิชาชีพของพวกเรา ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในด้านอื่นในขณะที่ไม่ได้มีการเตรียมพร้อมหรือศึกษาผลกระทบต่อวิชาชีพของพวกเรามากนัก สภาสถาปนิกจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะสามารถเสนอแนะต่อรัฐบาลถึงผลกระทบ และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมถึงผลักดันกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในอันที่จะช่วยคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมทุกสาขาไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากต่างชาติ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติวิชาชีพจากต่างชาติทั้งในแง่ข้อกฎหมาย สังคม ทัศนคติ วัฒนธรรมและบริบทอื่นๆ ให้เขาสร้างงานออกแบบที่เหมาะสมในประเทศไทย เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างสาขาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกหรือเอื้อประโยชน์ให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือแม้แต่แบ่งแยกว่าเป็นไทยหรือต่างชาติ

**ACT : ประเด็นฝากสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ
สถาปัตยกรรมรุ่นใหม่**

คุณวิญญู : ผู้ปฏิบัติวิชาชีพที่เพิ่งทำงานใหม่ๆ ย่อมจะมีทัศนคติที่แตกต่างจากผู้ปฏิบัติวิชาชีพรุ่นก่อนหน้าเป็นเรื่องธรรมดา อาจจะเป็นเรื่องด้วยประสบการณ์ที่ต่างกัน สภาพสังคมที่ประสบมาไม่เหมือนกัน อีกทั้งเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ ก็ทำให้ทัศนคติในการปฏิบัติวิชาชีพแต่ละยุคสมัย

ผู้ปฏิบัติวิชาชีพแต่ละรุ่นน่าจะพิจารณาข้อเด่นข้อด้อยของตนและนำข้อเด่นมาปรับใช้ประโยชน์ ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ และความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลในการออกแบบของผู้ปฏิบัติวิชาชีพรุ่นใหม่ๆ นั้นสะดวกและทำให้การออกแบบรวดเร็ว เป็นอิสระ และมีทางเลือกมากกว่ารุ่นก่อนหน้า แต่ในขณะเดียวกันความอดทน วินัย ทักษะ ช้นเชิง และความสุขุมรอบคอบที่เป็นผลพวงจากการฝึกฝนฝีมือแบบเดิมก็อาจจะลดลง หากจะปฏิบัติวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยความสามารถในหลายๆ ด้านประกอบกันมากกว่าความถนัดด้านใดเพียงด้านเดียว

นอกจากนี้ไม่ว่าจะเป็นรุ่นเก่าหรือรุ่นใหม่ มาตราฐานในการปฏิบัติวิชาชีพ จริยธรรม ภาษา และการรู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีม ยังคงเป็นปัญหาเก่าแก่ที่แท้จริงที่ผู้ปฏิบัติวิชาชีพชาวไทยยังคงได้รับคำวิจารณ์อย่าง

สม่ำเสมอ ในการที่จะทำงานให้ทัดเทียมกับผู้ปฏิบัติวิชาชีพจากทั่วโลกได้นั้น เราต้องร่วมกันแก้ปัญหาเก่าและป้องกันปัญหาใหม่ ไม่มุ่งผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม

ทางสมาคมภูมิสถาปนิกแห่งประเทศไทยมีความตั้งใจจะทำงานร่วมกับสมาคมอื่นๆ และสภาสถาปนิกในการพัฒนามาตรฐานการประกอบวิชาชีพของพวกเราอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้ปฏิบัติวิชาชีพแข็งแรงตัวเองไม่ว่าจะมีการเปิดเสรีวิชาชีพหรือไม่ ก็ย่อมจะไม่ใช่อุปสรรคใหญ่อีกต่อไป ขอขอบคุณครับ ACT

วิญญู เจริญสันติภาพ

winyu.c@thebeaumontpartnership.com

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการฝ่ายต่างประเทศของสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย และเป็น Director แผนก Landscape Architecture & Planning ของบริษัท The Beaumont Partnership ซึ่งเป็นบริษัทไทยที่มีนักออกแบบไทยทำงานร่วมกับนานาชาติอย่างสม่ำเสมอ